

Nr 93.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående rätt för lärarinna vid statsunderstödd enskild läroanstalt att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig tjänstgöring vid svensk skola i utlandet; given Stockholms slott den 19 mars 1915.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att Kungl. Maj:t må äga att, utan hinder av bestämmelserna i nådiga kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m., i enlighet med de av vederbörande departementschef till statsrådsprotokollet angivna grunder på särskild ansökan bevilja lärarinna rätt att för uppflyttning i högre lönegrad vid sagda anstalter tillgodoräkna sig tjänstgöring som av henne bestritts vid statsunderstödd svensk skola i utlandet.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

G U S T A F.

K. G. Westman.

Utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 mars 1915.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern **HAMMARSKJÖLD**,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **WALLENBERG**,
 Statsråden: **HASSELROT**,
 friherre BECK-FRIIS,
 STENBERG,
 LINNÉR,
 MÖRCKE,
 VENNERSTEN,
 WESTMAN,
 BROSTRÖM.

 Departementschefen, statsrådet Westman anförde härefter i underdånighet:

Rätt för
 lärarinna vid
 statsunder-
 stödd enskild
 läroanstalt
 att tillgodo-
 räkna sig
 tjänstgöring
 vid svensk
 skola i
 utlandet.

I en underdånig ansökning har lärarinnan vid Lyceum för flickor i Stockholm Emma Viktoria Sandström anhållit att i anställning såsom lärarinna vid statsunderstödda enskilda läroverk, statens samskolor och kommunala mellanskolor få för uppflyttning i högre lönegrad räkna sig till godo sin tjänstgöring under tre läsår såsom lärarinna vid svenska skolan i Hamburg.

Denna ansökning med därvid fogade examens- och tjänstgöringsbetyg m. m. har av läroverksöverstyrelsen med utlåtande den 22 oktober 1914 överlämnats till Kungl. Maj:t.

Såvitt ansökningen avser rätt till uppflyttning i högre lönegrad i tjänst vid statsamskola och kommunal mellanskola, torde den, på sätt läroverksöverstyrelsen yttrat, under nuvarande förhållanden icke böra föranleda någon åtgärd. Vad statsamskolorna beträffar skulle ett bifall till ansökningen innebära, att vederbörande förlänades en rätt till lönetursberäkning för föregående tjänstgöring, som för närvarande är främmande för avlöningsbestämmelserna vid de allmänna läroverken och ej ens tillkommer extra ordinarie lärarinnor vid nämnda samskolor. Vidare må erinras, att läroverksöverstyrelsen i underdånig skrivelse den 13 februari 1912 angående viss ändring i bestämmelserna rörande avlönings- och pensionsförhållandena för lärarpersonalen vid de kommunala mellanskolorna gjort framställning om rätt till lönetursberäkning i anställning vid dessa skolor för tjänstår, intjänade vid enskilda läroanstalter. Detta ärende har remitterats till lärarlönenämnden, som ännu ej avgivit utlåtande däri, och det lär ej böra ifrågakomma, att Emma Viktoria Sandströms ansökning, i vad den rör kommunala mellanskolor, skulle vinna avseende före eller utan samband med prövningen av läroverksöverstyrelsens nyssberörda framställning.

Det är alltså endast den del av förevarande ärende, som angår rätt till lönetursberäkning i anställning vid statsunderstödd enskild läroanstalt, som jag nu vill upptaga till behandling.

Dessförinnan torde jag emellertid böra redogöra för gällande bestämmelser om rätt till lönetursberäkning för ämneslärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter. Dessa bestämmelser innehållas i en den 29 oktober 1909 utfärdad nådig kungörelse angående avlöning av lärarinnorna vid nämnda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt anstalterna m. m., med i denna kungörelse den 21 februari 1914 vidtagna ändringar.

Enligt punkt 6 a) i avdelningen A av berörda kungörelse skall rätt till lönetursberäkning för uppflyttning i högre lönegrad, enligt i kungörelsen angivna löneskalor, tillkomma ämneslärarinna, som avlagt de prov, vilka erfordras för behörighet till ordinarie ämneslärarinnetjänst vid allmänt läroverk eller folkskola, eller som genomgått av Kungl. Maj:t för ändamålet godkänt enskilt lärarinneseminarium; dock att lärarinna, som på annat sätt än här sägs förvärvat sig motsvarande utbildning för sitt kall, må av Kungl. Maj:t kunna tilläggas ifrågavarande förmån.

Jämlikt punkt 6 b) må lärarinna för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig tjänstgöring, som, efter det rätt till lönetursberäkning förvärvats, blivit fullgjord vid under inseeende av läroverksöverstyrelsen ställd läroanstalt, vid folkskoleseminarium, vid småskoleseminarium, vid högre folkskola eller vid folkskola, därest tjänstgöringen varit förlagd till det stadium och haft den omfattning, som stadgats såsom villkor för åtnju-

tande av avlöning i högre lönegrad. I sådant avseende föreskrives i punkt 3, att tjänstgöringen skall vara förlagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet lärarinneseminarium, dock att ämneslärarinna med full tjänstgöring — sådan förutsättes för tillämpning av de i kungörelsen angivna lönesatser — må kunna fullgöra intill en tredjedel av sin tjänstgöring i de förberedande klasserna eller i övningsännen. Med full tjänstgöring förstås enligt punkt 4 tjänstgöring till ungefärligen den omfattning, som åligger ämneslärarinna vid allmänt läroverk: 22—26 timmar i veckan.

I punkt 7 givas vissa bestämmelser om lönetursberäkning av retroaktiv innebörd. Slutligen tillerkännes enligt punkt 8 lärarinna, som vunnit anställning vid statsunderstödd enskild läroanstalt före den 1 april 1909, rätt till viss lönetursberäkning, ändock att hon ej fullgjort de såsom villkor för rätt till lönetursberäkning stadgade prov.

I anledning av sökandens anhållan i den del, jag funnit mig nu böra upptaga till behandling, har *läroverksöverstyrelsen* i sitt förutnämnda utlåtande den 22 oktober 1914 erinrat, hurusom lärarinna vid statsunderstödd enskild läroanstalt ägde att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig tjänstgöring vid läroanstalt, ställd under överstyrelsens inseeende, vid folkskoleseminarium, småskoleseminarium, högre folkskola eller folkskola. Vidare har överstyrelsen i utlåtandet anfört:

Av ansökningen bilagda handlingar synes framgå, att sökandens tjänstgöring vid den svenska skolan i Hamburg icke utan vidare kan jämnställas med tjänstgöring vid någon av här nämnda arter av svenska undervisningsanstalter. Skolan har årligen måst ambulera mellan skilda lokaler, ett år ända till sju, undervisning har endast meddelats i tre skolämnen: svenska, historia och geografi, och lärjungarnas ålder har växlat mellan 3 och 21 år. Nämnda omständigheter, som visa, huru nu ifrågavarande skola väsentligen skiljer sig från den vanliga typen av svenska samskolor eller flickskolor, med vilka skolor den i övrigt synes närmast kunna jämföras, giva emellertid också vid handen, att arbetet med skolans vidmakthållande måste vara synnerligen krävande. Det synes ävenledes obestriddigt, att meranämnda skola genom sitt arbete för svenskhetens bevarande i utlandet fyllt en viktig nationell uppgift, en sak, som statsmakterna också synas hava erkänt genom att från den 1 september 1912 bevilja skolan ett årligt statsunderstöd av 1,600 kronor. Vid sådant förhållande är det enligt överstyrelsens mening med billighet överensstämmande, att tjänstgöring vid svenska skolan i Hamburg i och för tjänstårsberäkning för uppflyttning i högre lönegrad får jämnställas med tjänstgöring vid under överstyrelsens inseeende ställd läroanstalt. Endast genom ett sådant medgivande lärar också sagda skola hava utsikter att för framtiden vid sig binda kompetenta lärarinnor.

Om överstyrelsen sålunda i sak är av den mening, att nu ifrågavarande förmån bör beviljas sökanden, tillåter sig överstyrelsen emellertid uttala önskvärldheten av att en sådan dispensfråga som den förevarande icke måtte avgöras för sig utan samband

med andra likartade frågor. Skulle föreliggande ansökan vinna nådigt avseende, torde det nämligen vara att förvänta, att liknande ansökningar inlämnas från föreståndarinnorna vid övriga svenska skolor i utlandet, skolorna i Berlin och London. Då angående bägge dessa skolor det omdöme torde kunna fällas, att de jämväl förtjäna det stöd av det allmänna, som ligger i beviljandet av nu ifrågasatt förmån, lära alla ansökningar av nu nämnda slag böra avgöras i ett sammanhang.

Sådana ansökningar torde enligt överstyrelsens mening kunna och böra beviljas utan ändring av bestämmelserna i förenämnda nådiga kungörelse den 29 oktober 1909, under förutsättning att riksdagen medgiver, att Kungl. Maj:t må äga att på särskild ansökan bevilja lärarinna rätt att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig tjänstgöring, som bestritts vid svensk skola i utlandet.

Överstyrelsens utlåtande slutar med hemställan, att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen göra framställning om nyssberörda medgivande.

Statskontoret har i infortrat utlåtande den 28 januari 1915 anfört:

Vad anginge rätten att för uppflyttning i högre lönegrad vid statsunderstödd enskild läroanstalt beräkna tjänstgöring vid svensk skola i utlandet, hade statskontoret ej något att erinra mot läroverksöverstyrelsens förslag, att det skulle bero på Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall, huruvida sådan rätt medgäves.

Om detta förslag av riksdagen bifölles, syntes det emellertid vara önskligt, om saken kunde ordnas så, att vederbörande skolor och lärarinnor bleve i tillfälle att erhålla kännedom om de *huvudsakliga* villkor, som måste fordras för medgivande av sådan lönetursrätt. Ty det med läroverksöverstyrelsens förslag åsyftade gagnet för de svenska skolorna i utlandet, eller att för dem underlätta förvärvandet av kompetenta lärarinnor, syntes bliva uppnått blott i fall vederbörande med åtminstone någon grad av säkerhet kunde på förhand bedöma utsikterna att erhålla begärd lönetursrätt.

Läroverksöverstyrelsen anbefalldes härefter att avgiva förnyat yttrande i anledning av vad statskontoret anfört rörande önskvärdheten av vissa villkors uppställande i fråga om den i ärendet avsedda lönetursrätten.

Det sålunda infortrade utlåtandet innehålles i *läroverksöverstyrelsens* skrivelse den 10 februari 1915, däri anföres:

Då det enligt överstyrelsens i ärendet den 22 oktober 1914 avgivna förslag skall bero på Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall, huruvida rätt att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna tjänstgöring, som bestritts vid svensk skola i utlandet, må medgivas eller icke, och då vidare enligt nyssnämnda förslag dylikt medgivande skulle, efter riksdagens därtill givna tillstånd, av Kungl. Maj:t givas utan hinder av nu gällande bestämmelser i nådiga kungörelsen den 29 oktober 1909, har överstyrelsen ansett, att någon ändring i eller något tillägg till berörda författning icke skulle för ändamålet behöva göras.

Under sådana förhållanden torde de villkor, som måste uppställas för medgivande av ifrågavarande lönetursrätt, bliva i huvudsak desamma, som nu krävas av lärarinna, tjänstgörande vid sådan inom riket belägen läroanstalt, vid vilken tjänstgöring må tillgodoräknas för lönetursrätt, allenast med den skillnad att på särskild ansökan och sålunda i varje särskilt fall måste av Kungl. Maj:t prövas, om och i vad mån den i svensk skola i utlandet fullgjorda tjänstgöringen kan jämföras med och evalveras mot en tjänstgöring vid inhemsk läroanstalt. I fråga om viss utbildning för lärarinnekallet

såsom villkor för lönetursrätt torde sålunda de i övriga fall gällande bestämmelser i allmänhet böra tillämpas; och vad själva tjänstgöringen beträffar, bör givetvis densamma i det hela med avseende på sin omfattning och art fylla de villkor, som uppställts i ovannämnda nådiga kungörelse, dock så att på de främmande förhållandena beroende avvikelser i fråga om tjänstgöringens såväl art som omfattning böra förutsättas kunna ifrågakomma till avsevärd utsträckning.

Av skäl, som statskontoret anfört, synes vara lämpligt, att de här antydda huvudsakliga villkoren komma till vederbörandes kännedom. För sådant ändamål torde i ett blivande riksdagsbeslut eller i ett av sådant beslut föranlett nådigt brev lämpligen kunna göras ett uttalande av innehåll, att de i ovannämnda kungörelse för liknande förmån som den nu ifrågasatta föreskrivna villkor och bestämmelser böra i huvudsak och i tillämpliga delar i nu förevarande fall lända till efter rättelse.

Sedan efter någon tid några medgivanden av nu ifrågavarande slag och avseende tjänstgöring vid olika svenska skolor i utlandet av Kungl. Maj:t lämnats, torde inom kort komma att skapas normerande prejudikat för bedömandet av utsikterna för exempelvis en i hemlandet tjänstgörande lärarinna, vilken, jämväl till egen förkovran, skulle önska någon tids anställning vid dylik skola, att få i lönetursavseende tillgodoräkna sig tjänstgöringen vid densamma.

Slutligen har *folkskolöverstyrelsen*, efter nådig remiss, den 4 mars 1915 i ärendet avgivit utlåtande av följande innehåll:

I likhet med läroverksöverstyrelsen ansåge folkskolöverstyrelsen den skolverksamhet, som bedreves bland svenska barn i utlandet, vara av den betydelse, att den borde komma i åtnjutande av allt det stöd från det allmännas sida, som kunde beredas densamma. Uppenbart vore, att arbetet inom de skolor, som här komme i fråga, vore av den art, att, för dess framgångsrika utövande, av lärarpersonalen krävdes, förutom särskilda personliga egenskaper, en viss erfarenhet av de för ifrågavarande skolverksamhet egendomliga förhållandena, vilken först genom någon tids tjänstgöring i sådan skola kunde förvärfvas. Det måste därför vara av vikt, att icke allt för täta ombyten av lärarkrafter ägde rum vid ifrågavarande skolor. Och denna synpunkt syntes vara värd beaktande ej minst med hänsyn därtill, att nämnda skolor tydligen borde så anordnas, att det statsunderstöd, desamma uppbyre, komme till bästa möjliga användning. Å andra sidan kunde det icke förväntas, att en lärarinna skulle finnas villig att under någon avsevärdare tid kvarstanna vid en skola i utlandet, om sådan anställning skulle medföra, att hon efter återkomsten till fäderneslandet genom försenad lönetursberäkning ställdes i ett ogynnsammare läge i löneavseende än det, hon skulle kunnat uppnå genom att omedelbart taga anställning i hemlandet. En dylik påföljd syntes vara så mycket mera obillig, som tjänstgöringen i utlandet givetvis vore ägnad att giva en för fortsatt lärarverksamhet i hemlandet värdefull erfarenhet, som icke kunde på annat sätt vinnas.

Folkskolöverstyrelsen funne därför starka skäl tala för att de medgivanden i avseende på lönetursrätt för här berörda lärarinnor, som rimligen kunde ifrågakomma, också lämnades dem. Vad läroverksöverstyrelsen i detta hänseende föreslagit, äsyftande att Kungl. Maj:t skulle kunna utan hinder av bestämmelserna i nådiga kungörelsen den 29 oktober 1909 på särskild ansökan bevilja lärarinna rätt att för uppflytning i högre lönegrad tillgodoräkna sig tjänstgöring, som bestritts vid svensk skola i utlandet, ansåge sig folkskolöverstyrelsen därför böra biträda, liksom överstyrelsen även anslöte sig till de uttalanden, som av läroverksöverstyrelsen uti dess senare yttrande i ären-

det gjorts angående de närmare villkor, som borde uppställas för beviljande av sådan rätt.

Tydligt vore emellertid, att det syfte, varom här vore fråga, endast ofullständigt vunnos, därest medgivandet i fråga om lönetursberäkning begränsades till statsunderstödda enskilda läroanstalter. Det vore ju nämligen ingalunda visst, att den för en svensk skola i utlandet lämpligaste lärarinnan vore att finna bland dem, vilkas kompetens vore begränsad till sistnämnda läroanstalter och vilka därför framdeles kunde vinna anställning blott vid sådana anstalter. I den underdåniga ansökning, som låge till grund för läroverksöverstyrelsens nyssberörda förslag, hade hemställts om rätt till lönetursberäkning även vid statens samskolor och kommunala mellanskolor, en hemställan, som läroverksöverstyrelsen dock av angivna skäl icke ansett sig kunna tillstyrka. Och folkskolöverstyrelsen ville i detta sammanhang erinra, att de befintliga svenska skolorna i utlandet med de betydande växlingar i fråga om organisation och verksamhet, som de företedde, dock snarare torde vara att betrakta såsom folkskolor eller högre folkskolor än såsom enskilda flick- eller samskolor. Enligt överstyrelsens mening skulle det vara både rimligt och lämpligt, om, förutom vad ovan föreslagits, tjänstgöring vid svensk skola i utlandet berättigade till lönetursberäkning icke blott, såsom av sökanden ifrågasatts, vid statens samskolor och kommunala mellanskolor utan även vid folkskolor och högre folkskolor.

Då emellertid ett medgivande av lönetursberäkning i fråga om nu berörda läroanstalter skulle innebära en avvikelse från de grunder, vid vilka man hittills i likartade fall fasthållit, och då det icke syntes sannolikt, att bifall skulle kunna vinnas för en framställning, åsyftande avsteg från berörda grunder i ett så speciellt fall som det här förevarande, ansåge sig folkskolöverstyrelsen, under frambållande av de synpunkter, som i det föregående berörts, böra inskränka sig till att förorda bifall till läroverksöverstyrelsens förutberörda, jämväl av statskontoret tillstyrkta förslag i ämnet.

På sätt i ärendet uttalats anser även jag, att man ej bör stanna vid en prövning av den för sökandens personliga del gjorda ansökningen. Man bör taga i övervägande, huru en mera allmän lösning må vinnas av frågan om den nu avsedda lönetursrätten, inskränkt, såsom jag redan anmärkt, till att komma vederbörande till godo i anställning vid *statsunderstödda enskilda läroanstalter*. Utan att framställa något yrkande i annan riktning har folkskolöverstyrelsen emellertid påpekat, att motsvarande förmån på goda grunder borde få åtnjutas även i anställning vid folkskolor och högre folkskolor. Detta är helt visst en sak, som icke bör lämnas ur sikte utan framdeles i lämpligt sammanhang bör komma under prövning. Det synes dock sannolikt, att förevarande fråga i det hela är av större betydelse för lärarinnor, som hava för avsikt att ägna sig åt lärarinnekallet vid enskilda flick- och samskolor, än för lärarinnor, som direkt utbildat sig för anställning vid folkskolan. I detta avseende må frambållas, att goda språkliga kunskaper väl äro oundgängliga för tjänstgöring vid svensk skola i utlandet, och sådana kunskaper torde med större säkerhet vara att finna hos en lärarinna av förstnämnda slag.

Departementschefen.

Det har i ärendet erinrats, att utom skolan i Hamburg, där lärarinnan Sandström varit anställd, även andra svenska skolor finnas i utlandet. Om man, såsom jag anser riktigt, vill låta den tillämnade allmänna lösningen av förevarande fråga gälla endast *statsunderstödda* svenska skolor i utlandet, bör här anmärkas, att sådana skolor för närvarande finnas i Berlin, London, Hamburg och Paris. Statsunderstöden växla mellan 1,600 kronor — i Hamburg — och 2,000 kronor — i London. Berlinerskolan har åtnjutit understöd allt sedan år 1909; därefter hava övriga skolor tillkommit och senast den i Paris, vilken först för läsåret 1914—1915 erhållit understöd. Skolan i Paris har emellertid ej för nämnda år kunnat taga anslaget i användning utan måst beredas rätt att använda detsamma för anordnande av undervisning under läsåret 1915—1916. Understöden hava av riksdagen beviljats å extra stat, och såsom villkor för deras utgående har pläгат föreskrivas, bland annat, att undervisningen fortgår minst åtta månader av ett läsår.

Ifrågavarande skolor hava helt naturligt intet gemensamt med den propaganda för utbredning av moderlandets språk och kultur, som kännetecknar vissa, av de stora kulturländerna åvägabragta inrättningar på främmande botten. Skolorna hava helt enkelt tillkommit i känslan av att Sverige ej borde lämna sina, för kortare eller längre tid, utflyttade söner och döttrar utan varje förbindelse med det gamla fosterlandet. Man har funnit, att ett av de bästa medlen att underhålla denna förbindelse är att vända sig till barnen. Dessa förlora ju lättast minnena av det gamla hemlandet, men å andra sidan är ock det unga sinnet mottagligast för de intryck, man önskar giva det. Och genom barnen påverkar man lätt föräldrarna.

Genom själva syftet med skolornas verksamhet bliver denna i viss mån ensidig och av ringa omfattning. Det är svenska språket, läsning av svenska författare, svensk historia och Sveriges geografi, som så gott som uteslutande utgöra föremålet för undervisningen i skolorna. Syftet med denna undervisning söker man gärna stärka genom att för de unga anordna sommarferieresor till Sverige.

Det har givetvis mött avsevärda svårigheter att ordna den undervisning, varom här är fråga. Förlagd till stora städer, där de familjer, man velat träffa, bo kringspidda, har skolverksamheten måst bliva ambulande; den har i samma stad måst bedrivas på åtskilliga ställen, oftast i enskilda hem, dit de närboende barnen samlats.

Andra svårigheter hava yppat sig därigenom, att hänsyn måst tagas till barnens skolgång i det främmande landets läroanstalter. Undervisningen i de svenska skolorna lär i följd härav i regeln hava förlagts till

eftermiddagarna, och antalet av lärarinnans undervisningstimmar i veckan har blivit tämligen begränsat.

Slutligen har naturligen den stora ålderskillnaden hos lärjungarna medfört särskilda olägenheter, framför allt då lärjungarna måst uppdelas i grupper efter boningsorterna.

Det är uppenbart, att alla dessa omständigheter måste utgöra stora hinder för ett framgångsrikt arbete i det syfte, skolorna satt sig före. Att de emellertid på ett lyckligt sätt sökt att förverkliga sitt ändamål, betygas genom de understöd från svenska statens sida, varav dessa skolor kommit i åtnjutande och varigenom de svenska statsmakterna visat sig uppskatta deras arbete och hysa förtroende till deras fortsatta verksamhet.

För skolornas förmåga att förverkliga sina uppgifter är det en omständighet av allra största betydelse, att de kunna förvärva goda och förhållandena lämpliga lärarkrafter. Det är tydligt, att ur denna synpunkt beviljande av nu ifrågavarande lönetursrätt kan sägas vara ett livsvillkor för ett verkligt fruktbringande arbete vid skolorna. Det är på grund härav och under åberopande i övrigt av vad överstyrelserna anfört, som jag finner mig böra föreslå, att åtgärder vidtagas, varigenom denna lönetursrätt kommer till stånd.

Lika med överstyrelserna vill jag dock ej tillstyrka, att lönetursrätten beredes genom en formlig ändring av 1909 års ovannämnda kungörelse. De förhållanden, som det nu gäller, äro så säregna, att de nödiga bestämmelserna ej bekvämt låta inpassa sig i sagda kungörelse utan hellre böra meddelas i särskild ordning. Omständigheterna torde tillika vara så skiftande i olika fall, att några för alla händelser gällande föreskrifter ej låta utan vidare uppställa sig. Härav följer, att — åtminstone till dess att tillräcklig erfarenhet vunnits — Kungl. Maj:t bör erhålla befogenhet att efter de förhållanden, som i de särskilda fallen äro för handen, besluta om lönetursrätt för vederbörande.

Därvid böra emellertid bestämmelserna i 1909 års kungörelse principiellt lända till efterrättelse, så vitt angår fordringarna å vederbörandes utbildning. I fråga om tjänstgöringens art och omfattning måste ovillkorligen en mer eller mindre avsevärd avvikelse ske, om överhuvud lönetursrätten skall kunna komma vederbörande till del. Jag vill särskilt erinra, att i de nu ifrågavarande svenska skolorna i utlandet, vilka enligt folkskolöverstyrelsens mening äro jämförliga snarare med folkskolor eller högre folkskolor än med enskilda flick- eller samskolor, undervisningstiden för vecka vanligen torde understiga vad som enligt 1909 års kungörelse skulle fordras.

Under sådana förhållanden lär lönetursrätten böra fastställas efter

en på grund av jämförelse med tjänstgöring vid inhemsk läroanstalt verkställd evalvering av tjänstgöringen vid den utländska skolan. Att på förhand närmare angiva grunderna för en sådan evalvering synes mig ej möjligt i vidare mån, än att prövningen härvid kommer att ske efter de i 1909 års kungörelse uppställda fordringarna, lämpligt jämkade med hänsyn till de ifrågavarande skolornas säregna förhållanden.

Vid bifall till vad jag under denna punkt föreslår böra i en blivande författning till ledning för dem, som äro betänkta på att söka anställning vid ifrågavarande skolor, inryckas nödiga meddelanden angående nu berörda fordringar i fråga om lärarinnas utbildning och tjänstgöring.

Under återopande av vad jag nu anfört tillstyrker jag, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen medgiva,

att Kungl. Maj:t må äga att, utan hinder av bestämmelserna i nådiga kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m., i enlighet med de av mig i det föregående angivna grunder på särskild ansökan bevilja lärarinna rätt att för uppflyttning i högre lönegrad vid sagda anstalter tillgodoräkna sig tjänstgöring, som av henne bestritts vid statsunderstödd svensk skola i utlandet.

Vad föredragande departementschefen sålunda tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen, på hemställan av statsrådets övriga ledamöter, gilla; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlåtats till riksdagen.

Ur protokollet:

Hemming Gadd.